

Издаје два пута у
— мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају сеје-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Крунисање српског краља.

У сриједу 8. (21.) септембра и другога дана, свечаности су крунисања српског краља Петра I у Београду. По примјеру старих српских краљева прије Косова, послјије толиких вјекова, крунише се први пут у обновљеној прије сто година српској држави српски краљ. Том приликом подједно прославља се и сто година, како се под великим вођом Црним Ђорђем, Карађорђем, дигао један дио српског народа на оружје, да се ослободи јарма, у којем је био преко четирето година. Овом приликом у славу крунисања и стогодишњице устанка отворена је и прва југословенска изложба. На ту изложбу послало је око стотину српских, хрватских, словеначких и бугарских сликара и вајара своје радове. Изложба је отворена у недјељу у присуству краља Петра I.

Овом приликом је у Београду и скупштина лијечника и природњака, на којој учествују осим српских, хрватски, словеначки, бугарски и чешки љекари и природњаци.

Све ово скупа даје овој ријеткој свечаности још веће значење и љепоту.

Велика је то слава, ријетка свечаност, и сваком Србину, ма гдје он био, мора у грудима срце заиграти. Али ову славу неће прославити само наша браћа у Србији. У њој учествују и Срби из других крајева у којима Србин живи.

На њој учествују и наша браћа Хрвати, Словенци и Бугари. Хрватска, словеначка и бугарска омладина, њих око три стотине омладинаца, полетјели су у Београд, да увеличају ову славу. Осим њих угледни књижевници, пјесници и политичари Хрвати, Словенци и Бугари дошли су на ову свечаност и славу.

Велики су ово дани у Србији. Тамо су се нашли загрљени Срби, Хрвати, Словенци и Бугари, сва четир дакле Југословена. Душмани се

мрште и љуте, јер у слози њиховој виде зид, који би омео планове њихове, да продру на Исток. Дај Боже, да ова слога и братство, којој је ударен темељ приликом крунисања великог владара српског Петра I и приликом прославе стогодишњице устанка Карађорђева, буде све чвршћа и јача, па ће и свима јужним Словенима синуги једном сунце боље среће и на-претка.

Жалосно стање наших опћина.

Доста смо пута говорили о опћини и опћинској управи, и увијек смо истицали од колике је вриједности опћинска управа. Овога ћемо пута да кажемо, каква је та опћинска управа код нас, у Хрватској и Славонији, и каква би требала да је по закону од год. 1870., који данас вриједи за цијелу ову земљу.

У срећним и напредним земљама створени су такви закони, по којима су опћинари једне опћине господари у њој, они по свом најбољем знању и умјењу управљају путем својих заступника и чиновника опћином и опћинским добром. И ми у Хрватској и Славонији имамо закон о опћинама, алп много заостаје за законима у другим напредним државама. Код нас је државна власт: котарска и жупанијска област, и земаљска влада, узела много тога у своје руке, што не би спадало на њих, па ограничава опћинску управу. Али осим ове невоље, има код нас још и једна друга, која по закону не би смјела бити и не треба да буде.

Бан гроф Кун Хедерварски за вријеме свога двадесетогодишњег владања у Хрватској и Славонији гледао је да сву власт у земљи држи у својим рукама као кочијаш узде, па куд затегне, да тамо кола пођу. Њему није годила никаква слобода, никакав слободнији закон, слободније установе, па је зато поткресао и оно слободе, што је опћина по закону има. Томе злу, да је

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послјије, да га читате.

до тога дошло, криви смо и ми сами, народ, који није знао чувати своја права и бранити их.

Искрено морамо говорити и признати, да се наш народ досада слабо бринуо о томе, како ће се и ко ће управљати опћином. Да ли су расписани избори за опћинско вијеће (одбор, заступство), ко има права бирати, ко ће бити у заступство изабран на то се слабо пазило и марило, него је котарски предстојник с опћинским чиновницима провео избор, како је хтео, и изабрао људе у одбор, који су њему били по вољи.

Закон прописује, да на челу опћине има стајати начелник. Начелника бирају опћински вијећници или заступници по предлогу кот. предстојника. Али колико опћина имају своје начелнике? Кот. предстојник именује по својој вољи опћинског управитеља, и он је онда лутка у рукама предстојника. На жалост, код нас је таково стање, да је ријетко који опћински чиновник или службеник, можда од хиљаде један, који води о томе рачуна, да њега опћина плаћа и издржава, и да је он опћински чиновник, а не слуга и удворица кот. предстојника. А како истом стоји с опћинским управитељем, кога је поставила милост кот. предстојника. Тај ће радити само оно, што захтије и зажели предстојник, а је ли то добро или није, то он неће питати. Дужност би била дакле наших опћинских заступства, да траже и одреде свуда да се бира опћински начелник, па да изаберу човјека честита и ваљана за начелника, који би знао и видио, да он има да служи ономе, ко га плаћа. Он би морао знати, да је он позван за то, да се у првом реду брине за добро своје опћине, да повећа њезине дохотке, да гледа да се смање трошкови, да се брине за опћинске и пољске путове, мостове, бунаре, за полазак школе, и за друго добро и напредак опћине. На жалост, нашим опћинским чиновницима стало је у првом реду, да ли ће побрати што више државног пореза, а све им је остало девета брига. Они неће да знаду, да побирање пореза и других јавних даћа не би требало да побиру опћинска поглаварства, као што је то некада и било, док нијесу у Пешти створили закон, погазили нагодбу, па пренијели побирање пореза и јавних даћа на опћине, што све спада у такозвани пренесени круг рада опћине.

Опћинска заступства морала би о томе бригу водити, да се опћинске ствари на рачун државних не бацају у засјенак, све док не постигнемо путем сабора, да се са опћина скине тај грдни терет, што је држава натоварила на њих без икакве користи и наплате. Опћина плаћа овако чиновнике, да служе држави, а то није богме ни право ни лијепо.

За посљедњих двадесет година ишло је у нас све наопако. Опћина и опћински избори требали су да буду најближа и најбоља школа за уставно васпитање и образовање народно. Да не идемо далеко, ето у Србији је опћинска самоуправа стављена на широке темеље и народ је господар своје опћине. У Далмацији имају веома лијепу опћинску самоуправу, и како згодно каже хрватски лист у Осијеку „Народна Обрана“ човјеку срце пуца, кад испореди нашу опћинску самоуправу (автономију) с далматинском. И оно, што је било и што има слободе у нашем закону опћинском, по налогу бана Куна, политички чиновници гледали су и настојали да изиграју и униште. Од великих опћина стваране су мале, на штету народну, јер не могу ни живјети ни умријети; чиновници се нису обазирали на закон, на закључке одбора није се виша власт обзирала, опћински чиновници слушају само оно, што г. предстојник заповједа и тако редом.

Вријеме је да приступимо послу, да поведемо бригу о опћинским својим стварима, да познамо закон, и да с њиме у руци одбијемо сваки нападај на опћинску самоуправу, па ма он долазио не знам од куда. Закон се мора поштовати, докле год постоји. А ако будемо људи, па изаберемо у сабор праве народне људе, ми ћемо добити новији и бољи закон о опћинама, гдје ће бити и већа слобода и шира самоуправа у опћини.

Карађорђе узима Биоград 1806

Кад дахије Срби исјекоше
У Поречу на сред Адакала,
Што Србији дотежале биле,
И Турцима досадице мирним!
Помислише баше и балије
Зулумћари и читклуксејбије:
По Србији могу цицварати,
И глобити по адету старом,
Е старијег' над собом немају,
А Срби им раја ка' и била.

5

10

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

Но се клети преварише љуто,
 Српска земља има господара,
 Кара-Ђорђа из села Тополе.
 (Што са њега знатно постануло)
 У Србији имаде јунака, 15
 Каквих данас само жељкујемо
 Осим главе осим Кара-Ђорђа,
 Ево, брате, по имену кажем:
 Ја јунака Чарапића Васа
 Од Авале из Потока Бијелог, 20
 Катић' Јанка из села Рогаче;
 Хајдук Вељка из Ријеке Црне;
 Свилеувца Лазаревић Лука,
 Цинцар Јанка од Охрида града;
 И два брата два Обреновића 25
 Ев' Милана до њега Милоша,
 Два Ваљевца два Ненадовића
 Чича Јаша и синовца Прота
 Из високог села Бранковине;
 И Младена Миловановића, 30
 И Милоја узањ Петровића;
 И два друга Петра и Миленка;
 Херцеговца Лазара Мутапа,
 Харамбашу Станоја Главаша;
 Узун-Мирка; Конду крџалију. 35
 Та нећу ти дуљит' лакрдију,
 Јер би пјесма одвећ дуга била
 Да ти кажем све српске јунаке,
 Од времена Кара-Ђорђијева,
 Те се тако преварише љуто, 40
 Чорбације и скитнице Турци,
 Србија им затворена била.
 Но да видиш Српске поглавице,
 Што јунаци то и мудри били,
 Скупили се више Биограда, 45
 Скупили се па га затворили,
 И у граду Гушанца Алију,
 И његове крџалије Турке;
 Скупили се око поглавара,
 Поглавара Петровића Ђорђа, 50
 Вијећаше шта ће и како ће.
 Рече ријеч Петровићу Ђорђе:
 „Браћо моја, Српске поглавице!
 „Дахије смо сретно погубили,
 „Миленко им донијео главе, 55
 „Али браћо, ту је вајда мала,
 „Јера, браћо, никад сербез нисмо,
 „Док гледамо по земљи градове
 „У душманској одметничкој руци,
 „А глава је градовима свима: 60
 „(Смедереву, Шапцу и Соколу
 „И Ужицу на крајини горњој)
 „Ев' Београд што смо око њега,
 „Склопили се, и узаптили га
 „Све од Саве па преко Врачара 65
 „До онога тихога Дунава,
 „Испуст' му је вода и Њемачка.
 „Градове нам ваља узимати,

„По најприје започети с' главе,
 „На Биоград када јуришамо, 70
 „На јуришу узмемо га првом
 „По себи ће све лећи остали
 „За главним се предати нам градом
 „Страва расте, кад се удри с' главе,
 „Кад сте досад ријеч слушали ми, 75
 „Нудер и сад да се послушамо,
 „Бог је дао, у нас има војске,
 „Подобна је боја да убије,
 „На Биоград данас да јуриши,
 „И свијету свему на видику, 80
 „Да га узме и бастиле Турке,
 „Што су данас цару одметници,
 „А Србији мучни зулумџари.
 „Ето браћо, мртва јесен дође,
 „Како оштра сабља иде зима, 85
 „Кад по пољу није војевања,
 „Нит' се стани, нит логори војска,
 „Е шатор је кућа необична;
 „Кад западну друми и путеви,
 „Гђе коморе немогу нам доћи, 90
 „(Кад се мрзне и кад се гладује,
 „Најжешћи ће јунак успрегнути).
 „Зато данас да не окленемо
 „И у лудо, не задангубимо,
 „Јер користи са сиједе нема, 95
 „Да се вишњем Богу помолимо,
 „И сјутрашњем светоме Андрији,
 „Да у јутру прије јасне зоре
 „Јуришимо на те шарампове,
 „Пак шта Бог да и срећа јуначка.“ 100
 Кад то чуше Српске поглавице,
 Јунаци су, мило им је било,
 Поговора ни откуда нема.

Руско-јапански рат.

У прошлом броју ми смо јавили, да је започела битка код Љаојана. Она је трајала пуних десет дана, од петка 13. (26.) августа до недјеље 22. авг. (4. септембра). Битка је била, како очевитци описују, тако жестока и љута, да страшнијег крвополића није било од кад је ратова и бојева међу људима.

У утврђеним положајима кроз пуних десет дана одолијевао је Куропаткин јачем љутом непријатељу. Јапанци, које називају тигровима, нијесу жалили крви ни живота, само да побиеде и униште јуначког непријатеља. Али сав труд бјеше узалуд.

Ми смо већ прошли пут рекли, да Куропаткин неће код Љаојана, по свој прилици хтјети да буде главна и одлучна битка, ако бројем није једнак Јапанцима, него да ће се повући натраг према Мукдену. Тако је и било. Он је десет дана сузбијао непријатеља и задавао му тешке ране. За тих десет дана пало је

што мртвих што рањених између четрдесет и педесет хиљада Јапанаца, а Руси око двадесет хиљада. Јапанци су сами јавили најприје, да их је погинуло 17 и по хиљада, а последије неколико дана јавише из Токија, да их је погинуло 27 и по хиљада, дакле одмах за десет хиљада више. Али њихови пријатељи Енглези кажу, да је и тај број мали и да ће их бити мртвих и рањених преко 40 хиљада.

Послије десет дана крвавога и љутога боја у коме су брегови око Љаојана изгледали као да ригају ватру, и у коме су Руси показали непријатељу, на какве су се јунаке памјерили, Куропаткин је одредио да се војска његова повуче. Он је учинио што је хтио, нанио је непријатељу таке губитке, да мора најмање мјесец дана прикупљати снагу и попуњавати врло проређене редове, па да истом узмогне кренути напријед.

Куропаткин је оставио Љаојан онда, када је генерал Куроки, заповједник јапанског лијевог крила, прешао преко ријеке Таитсика код Љаојана с једним дијелом своје војске и хтио заћи за леђа генералу Куропаткину и пресећи му пут натраг. Њемачки, енглески, и други Русији непријатељски листови клицали су већ од радости, да је Куропаткин са својом војском готов и да му нема више спаса. Тако су клицали и у Јапану, али је радост била преурањена. Један дио војске Куропаткинове задржао је кроз пуна четир дана Курокија, а дотле се главна војска без икаква губитка повукла натраг према Мукдену.

То је повлачење задивило свијет, па су се пред таким вјештим дјелом Куропаткиновим поклонили и сви непријатељи, па чак је био зачуђен и сам Јапан. И данас уздишу руски непријатељи и пребацују чак Јапанцима, да нису дорасли Куропаткину у ратном знању.

Шта ће бити даље? Куропаткинов план осим цара руског не зна нико. Да ли ће он ићи и даље натраг од Мукдена, не можемо унапријед рећи. Он добија непрестано нова појачања из Европе. Кад види да је довољно јак, он ће стати да коначно подијели мегдан. Јапан напреже сву снагу, јер сад већ спрема и позива у редове и тако звани пучки устанак „ландштурм“, људе између тридесете и четрдесете године. Јапан је већ бацио најбољу своју војску на бојно поље, па сад мора у помоћ слати све што је способно за оружје. Али за ту војску нема официра, па ће зато морати позвати у редове и све умировљане официре, пензионирце. То значи, да Јапанци стављају све на коцку. Храбри су војници, не жале живота, не боје се смрти, али су се ухватили у коштац са „сјеверним медвједом“, како у Европи називају Руса, а под медвјеђим шапама пуцају кости тигрове.

И Јапанци сами и њихови пријатељи страхују због зиме, јер нису викли на хладноћу, него на топле своје крајеве, а Руси су кадри издржати и хладноћу и топлину. Год. 1877. и 1878. у рату с Турском за слободу Бугарске показали су руски војници оно, што нико жив није могао ни хтио вјеровати, то јест да и зими могу водити рат. Најславнији њемачки генерал Молтке држао је рат по зими за немогућ, Руси су показали, да могу и то. Зато су у бризи и Јапанци и пријатељи им, да ли Руси неће зимус наставити рат. Вријеме се приближује, па ћемо и то видјети.

Око Портартура.

Готово у исто вријеме, крајем августа, кад је била битка код Љаојана ударили су Јапанци и на Портартур свом силом и жестином. Као што су прије десет година онако на јуриш отели Китајцима Портартур, мислили су бити брзо готово и с Русима. Али Портартур није оно, што је био прије десет година, а руски „добриј малоћец“ (добар, храбар јунак) није исто, што и китајски војник. Па тако су и нападаји ови крајем августа и почетком септембра одбијени и Јапанци су имали силне губитке. Читаве гомиле војника јапанских бацале су подземне мине у зрак, кад су на њих наишли.

Од тога времена нема никакових већих нападаја јапанских на Артур, и некоје вијести кажу, да Јапанци и неће више заузимати Артура на јуриш, него да ће га држати опкољена, док се од глади не преда.

Рачуна се да је храбри генерал Стесељ са својом војском нанио грдне губитке Јапанцима. Рачуна се да је до данас око Портартура пало око 65 хиљада Јапанаца, а Руса око 15 хиљада. То је страхан пораз за Јапанце. Они додуше јуришају као људи, али их и Руси тим жешће одбијају. Читаве гомиле Јапанаца, који јуришају на утврде, кроз плотове од жица, преко подземних лагума (мина), падају један преко другога, а утврда око саме тврђаве не могу заузети. Осим тога појавила се међу Јапанцима тако звана бери-бери болест, као нека врст куге, и страшно их тамани, тако да их у Даљњем код Артура лежи 15 хиљада болесних.

Прије ових најновијих јуриша Јапанци су позвали Стесеља да преда без крви Портартур, али је Стесељ одговорио, да предаје нема, док има једног војника. Жидовска штампа последије тога позива писала је, да је Портартур готов за пар дана. Али се грдно изненади, кад видје, шта се догоди. Та ће штампа додуше и даље писати против Руса и говорити да је Портартур пао, да је Куропаткин потучен и друге лажне измишљотине, али то не треба никога да збуњује. Они пишу онако, како Русима и нама

WWW.UNILIB.
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

осталим Словенима добро желе, а желе нам тако добро, да би нас у кашици (жлици) воде прогутали.

Балтичка морнарица.

Руска балтијска флота спремна је за пут и новине су јавиле, да се већ кренула из Русије на далеки азијски Исток. Ако ова флота, којој на челу стоји адмирал Рождественскиј, дође у Азију срећно, а Портартур дотле не падне, промијениће се ратна срећа и на мору.

Слике из рата.

Жалостиву слику пружа с ратног поља у „Руском Слову“ В. И. Немировић Данченко:

Овај час сам се вратио с позиције измучен, уморан, и — срамота ме је. Десно и лијево иду људи, који имају од мене више права на одмор. Та ти људи девет већ дана не знају шта је то покој. Али није ту само умор. Измучени и једва се држећи на ногама, стану и појудно гледају на нас. У вагону је, у коме се једе, војнички шчи (слично чорби с кељом).

— Што ти је, голубе?

— Хљепца бих.

Пружих му новаца.

Не ће да прими.

— Најпокорније благодарим. Ја бих хљепца.... Већ два дана не једемо.

Ми смо раздали, све што је у нас било. Наши војници такође. За један сат у читавом возу није било ни комадића круха, а људи су ишли и ишли, и просили само „хљепца“, с далеких позиција, камо је било немогуће интенданству доставити товари за храну. И нико, нико не узима новаца. Само слушам тужне, жалостиве молбе „Хљепца бих“.

*

Црта он и други један догађај, како је ондје, гдје се он привремено нашао и гдје је било хране, из даљине од неколико врста дојурio на коњу један официр генерала Мишченка.

— Тако вам Бога, дајте генералу јести, дајте ма што.

Наши дадоше што могоше: пола боце ракије, хљеба, меса и нешто конзерва.

Био је ван себе од радости. Руке су му дрктале, свега га је облило црвенило.

— Хвала вам велика. То је весеље. Данас ће бити празник. Ми већ нисмо видјели мјесец дана што слично.

И све поиграва на седлу. Не одмарајући се одлети натраг са својим драгоцјеним бременом.

*

Други један официр помијешао се међу нас. Зову га да једе што има.

Он захваљује.

— Ја сам већ заборавио, како се једе... тихо, тихо говораше.

— Па од чега живите?

— Од чаја.

Болан је сав. Дркће.... Наклапио се на чај, а у њега младо, лијепо лице и зуби тако славни да би, што но кажу, кост прегризао.

*

Дописник истога листа саопћава ове занимљиве црте о томе, како се руски војници владају према заробљеним Јапанцима:

Држање наших војника према заробљеним Јапанцима лијепо је да не може бити љепше. Али за то Китајце, који су ухваћени за вријеме боја да дају знакове или да шпијунушу, не може руски војник да трпи, и само дисциплина суздржава их од линчовања (убијства од гомиле).

Ја сам гледао такав призор. Група заробљених. окружена пратњом, стала је да се одмори. Међу заробљенима је један јапански војник и два Китајца: шпијунски знаковац. Јапанац: одјевен по свом начину, сједи сасвим слободно. Китајци су везани међусобно перчинима.

Из оближњег одморишта долетјеше војници да виде заробљене. Из гомиле радозналих падале су примједбе:

— Паде ли, брате Јапоша, у ропство, паде? Ну, ничево, ништа то, сједи само... Не ће теби зло бити! — обрати се стријелац Јапанцу.

— Шта би му било зло? одврати други. — Та он иде за своју отаџбину, онако како се заклео.

— Заиста, тако је! — зачу се глас.

И војници, жалећи Јапанца, од ријечи пријеђоше на дјело — сваки је, утркујући се, пружао Јапанцу неко хљеба, неко дувана и друго. Јапанац се смијешо, често устајао и клањао се.

— А гле Китајца, гле — зачу се глас из гомиле — требало би их објесити о прву грану — и то одмах!

— У... у... продане душе, — додаје други, растргао бих те гадове. Тако нас издаде такав један на бријегу — и осуше се на нас гранате. — Лице овог стријелца пламтило је од љутине.

— Земљаче! О, земљачићу! — окрене се он подофициру, заповједнику пратње (конвоја). — Допусти ми, брате, да те подлаце намлатим шакама....

— Гле ти њега, — одазва се подофицир. — Ја ћу теби шаке показати.... Не знаш ти конвојне службе?... Неписмењаче!... и срдитим гласом викну: Купи се и одлази! Ђаволе!

Опасна и лажна наука.

Пре двадесет година појавили су се неки људи у нашем народу у Бачкој, Банату и Срему, који су стали учити и проповедати страшну и наопаку науку, говорећи: „*Интелигенцију треба бацим (багином) по глави*“. У интелигенцију се обично рачунају у првом реду они, који су учили школе, а затим они који су и с мање школа били у свету, образовали се, па се баве великом економијом (господарством), трговином и занатом и другим пословима. Обично се у нашем животу зову ти људи *господа*, и она наопака наука, коју су они људи, (а сами су господа) почели пре двадесет година проповедати нашем пуку, могла би се другим речима изрећи овако: „Господу треба багином по глави“.

Ти жалосни и неразумни синови, који су то учили само да се нашем пуку, (већином код нас сељачком свету) додворе и допадно, радили су то да омразе пред народом оне, који су им сметали и који нису хтели с њима скупа ићи. Они су тога ради обећавали народу куле и градове, златна брда и долине, само да постигну оно, за чим су тежили. А кад су постигли, што су желели и народ им помогао, они, дабогме нису извршили оно што су обећали, јер нису могли, оно што је немогуће испунити, и народ, пук, почео је веровати, да су га и они преварили. То је зло и наопако, јер се у широким слојевима народним губи вера и поуздање, и народ постаје неповерљив и према рођеном брату своме, пада у очајање.

Ми данас не би понављали ове јаде и невоље наше, и ако ране још нису зарасле, да се у по неким листовима, који су намењени народу и у којима има и доста корисних ствари, чешће пута не удари на нашу тако звану интелигенцију, да је она свему злу у народу крива. Тако смо ових дана читали у једном листу, који читају широки слојеви, ове речи: Интелигенција предводи свуда па и у нас. И чудно је онда прекоравати народ прост, кад се ако водством интелигенције где год скрене с правога пута. Често се пута чује са тих истих страна, како интелигенција не ваља, није ни зашто, не ради на корист народну, руга се, кад је неко „чиновнички, учитељски, професорски“ и тако даље.

Овакав наук не ваља никако и може родити само зло. Ваља знати, да народ сачињавају скупа: ратар, економ, занатлија, трговац, чиновник и остали, у народ спадају једнако и сељак и господин. И онда је пред Богом тешки грех правити раздор и расцеп у народу самом. Исто онако, као што припада част и поштовање ономе вредном ратару, који у зноју лица тежи и обрађује поља своја, припада она и честитоме учитељу, који свој век проводи учећи књизи дечицу народну, професору, који живот свој проводи у образовању народног подмлатка, свештенику, који воду бригу о добру и срећи народној, чиновнику, који се грби од јутра до мрака у прашњавим канцеларијама. Све су то синови народни, и сви су скупа они народ.

Истина је и то, да доста њих од господе не врше своју дужност према пуку своме, како би требало. То зло треба лечити заједнички, сви скупа, и гледати да зла нестане. Колико тужаба има у нас на овога на онога чиновника, професора, свештеника, учитеља, али за то нико паметан на свету не ће и не сме рећи, да нам чиновници, професори, свештеници, учитељи не требају. Та сви они скупа са сељачком, ратаром, сачињавају народ, а у државном животу сви су потребни. Као што је код машине потребан сваки комадић, да се може окретати и ићи, тако су у државном и народном животу потребни различни сталези, да се може развити и напредовати.

Толико имадосмо у кратко рећи, да сузбијемо лажна учења и мишљења, која шире неувиђавни људи и тако уносе у народ наш забуну и зло. Сви смо ми народ, и господа и сељаци, а као што у сваком житу има кукоља, тако га има и у народу. Дужност је зато шеницу чистити, да остане чисто жито. Али исто тако треба широке слојеве народне васпитати и учити, па се неће ни људи из пука дати за нос водити од каква неваљала господина.

Десет средстава против несташнице крме.

Кр. земаљска влада у Загребу издала је ову наредбу, којом се иде за тим, да се донекле стане на пут опасности, да ове године не изневери храна за благо (крма).

1. *Сиј кравску (пострну) репу* (на једно катастрално јутро од 1600□ хв. треба 3 кгр. сјемена; може се добити од народно-господарског одсеја кр. земаљске владе у Загребу за 85 фил. до 1 К 30 фил. по 1 кгр.)

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

уза њу ћеш моћи штедити сијено, а краве ће се добро мусти. Може се говедима давати око 16 кгр. на дан и главу, к томе је доста 6—8 кгр. сијена. Свињама се даје репа читава или исјечена и скухана; једно и друго свињама врло прија. Ако се ваљано утрапи, одржи се кравска репа до касно у зиму. Ова је репа здрава и течна храна и за људе,

II. *Сиј горушицу (сенф бијели) за зелену крму* (на 1 кат. јутро 6—8 кгр.) горушица даје врло много добре крме, коју можеш са поља косити још мјесеца студеног (новембра), а да не дираш у сијено или сламу за крму.

III. *Сиј кукуруз за зелену крму* (на 1 кат. јутро 100—115 кгр.) зелена се кукурузовина држи на пољу до мразова, а и када је од мрза мало осушена, још се може стоци давати. Што мислиш, да нећеш зелено прехранити, то док је још топлије, сухо вријеме исјечкај на педаљ дуљине, па спреми у сухе јаме широке 2—3 метра, дубоке 1—1½ метра, угази добро (као кад киселиш купус) нагрни још 1—1½ метра високо зелене ове сјечке, пак покриј земљом 1 педаљ високо, али врх купа остави отворен. Та ће се кукурузовина угријати, па кад буде топла, да не можеш руком поднијети топлоту, нагрни још више земље. Кад посве престане топлота у купу, загрни га сасвим. У том трапу се држи кукурузовина по више година; она потамни, мириши кисело, а стока је похлепно ждере, а да јој не додајеш било сијена било сламе.

IV. *Сиј кукуруз са грашком за краве музаре*, да га зелено косиш (на 1 јутро 80 кг. кукуруза и 30 кг. грашка). Од те зелене крме, која може устрајати до мјесеца студена, краве много и врло доброг млијека дају.

V. *Сиј гримизну дјстелину (Inkarnatklee)* (на 1 јутро 12 кгр.) она даје у јесен добру пашу, а у прољећу већ у травњу издашан једар откос зелене крме.

VI. *Сиј смјесу за прољетну зелену крму* н. пр. раж или јечам са грахорицом и грашком (на 1 кат. јутро за тешка (иловаста) тла 40 кгр. ражи или јечма, 60 кгр. грахорице и 30 кгр. грашка; за лака (пјесковита) тла 60 кгр. ражи или јечма, 40 кгр. грахорице и 30 кг. грашка).

VII. *Сваку крму сјечкај* руком или машином (сјечкалицом) сјечкану крму стока не може разбацити као несјечкану, пак се тако њоме штеди.

VIII. *Слабо сијено, у којем има киселих трава, шаша, ситинца итд. или крмну сламу* (од зоби, пшенице итд.) а и кукуровину у нужди можеш за животиње пробаљивијима направити, ако их сјечкаш, а сјечку на квасицу сланом водом, пак пушташ да се мало укисели, за што треба 8—12 сати (од једног obroка до другог).

IX. *Спреми пажљиво кукурузну сламу*, режи кукурузу одмах над земљом, да више сламе добијеш, вежи ју у недебеле снопове, пак их постављај у непревелике купове. Жрвњај кукурузне клипове заједно са стручком или стручке саме. Жрвњани стручки (а и ситно сјечкани) могу дјеломично добро надокнађивати сијено или сламу.

X. *Направи већ сада рац* колико ћеш стоке моћи

до прољетне паше и крме прехранити расположивом крмом. Што ти недостаје на сијену или слами купуј сада, док је крма јевтинија, јер ће у зиму бити скупља. Ако не можеш куповати раће продај сувишно благо сада док му је цијена повољнија, него да га будеш морао продавати у бесцјену када невоља притисне. Продај слабије благо, а боље остави за припашу.

У Загребу дне 28. јула [српња] 1904. *Кр. хрв.-слав.-далм. земаљска влада, одјел за унутарње послове.* За бана, кр. бански савјетник: д-р *Иво Малин* в. р.

Шта се збива у нас и у свијету.

Крунисање српског краља Петра I. Уторак, сриједи и четвртак 7. (20.), 8. (21.), 9. (22.) септембра свечани су дани крунисања краља Петра. Круна је израђена у Паризу, а плашт краљевски, који изгледа као онај у старих српских владара, рађен је у Бечу и ванредно је лијеп, тако да човјеку око стаје, кад га гледа.

На те свечаности дошли су Хрвати, Словенци, Бугари, па тако ова прослава налази у братском загрљају све јужне Словене.

Београд је свечано дочекао своје госте

Рођење талијанског наследника престола. Оно, што талијански народ већ десетак година очекива, испунило се ономад. После две кћерке родила је талијанска краљица Јелена сина, коме је дато име дедово Умберто, а зваће се Умберто принц од Пијемонта. (Пијемонт је био средиште, где се зачала, развила и раширила мисао за уједињене Италије. Пијемонт је уз помоћ остале Италије и ујединио Италију).

Међу првима краљ Виктор Емануило послао је веома красан брзојав и српском краљу Петру, који је пашеног талијанског краља.

Поузданична скупштина у Великом Грђевцу. У уторак 31. августа (13. септембра) одржана је у Великом Грђевцу код Беловара поузданична скупштина српске народне самосталне странке. Скупштину су сазвали присталице самосталне странке родољубни Срби Михаило Соларић, српски свештеник у Великој Писаници и Анастас А. Добровић. Из Загреба је био уредник „Новог Србобрана“ Светозар Прибићевић. Народа је било око 250 људи. Скупштина је протекла у најбољем реду. Расправљало се о народним и државним стварима и како треба да радимо да нам буде боље. Збор је захтијевао да се самостална српска странка приликом будућих избора за сабора упусти у одлучан бој, да у сабор дођу прави народни људи.

Мађарске школе. Ми смо писали, како у наше крајеве, нарочито у Славонију, грну Нијемци, отварају своје школе, читаонице, оснивају новине, пјевачка друштва, узимају земљу из руку нашега народа, који узмиче пред њима. Тако раде и Мађари, којима је још лакше, јер им иде на руку угарска влада из Пеште, помаже их новчано и иначе на сваком кораку. Наша влада у Загребу опет зазира од угарске владе у Пешти, па им иде на руку. Тако је овога лета основано око 20 нових школа мађарских у Хрватској и Славонији.

С једне стране намијештају се Маџари чиновници на жељезницама, код финансијских уреда, пошта и брзојава, па то све помаже јачању Маџара у нашој отаџбини.

Зато, браћо, чувајмо оно што имамо, не дајемо се потискивати и гурати са рођене груде, јер против нашег народа је свако, а уз њега, да му помогне, нема никога. Уздајмо се у се и не дајмо се!

Угледајмо се и ми Срби! Хрватски листови саопћавају, да су у котаревима крапинском, кланмчком и иванечком у жупанији varaџдинској код избора за жупанијску скупштину победили опозиционалци и продрли са својом листином. На ово треба да се и ми угледамо, јер народни рад мора захватити сва поља, на којима се може доћи ма и до најмањих успјеха. Бирајмо своје људе у опћинска вијећа, у жупанијске скупштине, очеличимо се и устрајмо у борби, па ћемо изабрати своје људе и у сабор, који законе ствара и доноси.

Наши одговори.

Читалац и претплатник нашега листа из Хрватске ратар С. П. из Ј. пита нас, шта се мора платити члановима мјесног суда, то јест: мјесном суцу, присежницима или писару мјесног суда, кад врше своју службу, или како се то код нас каже, кад уредују у суду или ван суда.

О томе постоји наредба кр. земаљске владе, одјела за унутарње послове и за правосуђе од 23. марта 1877 бр. 1660. Како понеки мјесни суци хоће да зарачунају себи таксу или пристојбу и онда, кад им не спада, а хоће да зарачунају и више, него што их спада, то ћемо у извату изнијети, шта каже наредба владина, која се не смије газити и изигравати.

У наредби се (§ 5.) каже, да мјесни судца или његов замјеник, присежници, писари и послужници мјесног суда не смију за своје уредовање у мјесту суда ни у даљини испод по миље (по миље је 3 километра и 8000 метара) узимати никаквих такса ни од странака ни из опћинске благајнице.

Ако они уредују ван сједишта у даљини од преко по миље, на прилику, ако изводе очевид, пљенидбу, дражбу или што друго, онда могу зарачунати себи таксе (пристојбе), а како то ћемо одмах казати.

Мјесни судца може тражити од странке, која моли за уредовање изван сједишта суда, да даде унапријед од прилике онолико, колико ће износити пристојба. У коначној рјешидби имају се таксе одредити и изрећи, ко их мора сносити. Ако би мјесни судца или замјеник му узео у напријед више него што одређен и тачан рачун износи, мора онај вишак одмах вратити.

Мјесног суца или замјеника припада у даљини од преко по миље за уредовање у име дневнице 3 К (три круне), присежника и писара 2 К уз подвоз за све чланове повјеренства или мјесто њега 2 К од сваке миље за све њих скупа. Ако се уредовање може извр-

шити за по дана, онда добију дневницу само за по дана, то јест судца 1 К 50 потура, а остали 1 К.

Мјесни судца мора гледати, кад је год могуће, да у једном дану изврши више уредовања за више странака ван сједишта суда, али онда мора рачунати само једну дневницу и један путни трошак, па то онда раздијелити подједнако на све странке.

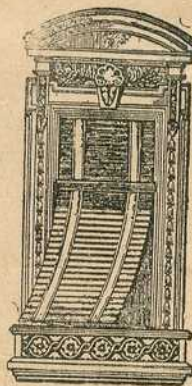
Доставнице судбених одлука разноси опћински или судски подворник, и ако је даљина од преко по миље, добија 20 потура (хелера) од сваке доставе.

Код овршних дражба припада исклицатељу дневница од К 1, ако је даљина уредовања од преко по миље, а за овршног повјереника вриједи оно, што смо напријед рекли за мјесног суца, ако је он повјереник; или за оне друге чланове суда, ако је ко други повјереник.

Браћо!

Година је дана, како смо кренули овај народни лист, јер га дотле нисмо имали. Приближује се обнављање претплате, јер је година дана одмакла. Молимо дакле све оне, којима је претплата истекла, да је обнове и нађу још нових другова. Трошкови су велики, лист јевтин, па ако не буде лијепа одзива, не може бити ни дуга вијека народном овом листу, једином у Српству ове врсте. Па ако нам није родољубље само на језику, нећемо дати да угине, него ћемо сви скупа помоћи, да се у „Српско Коло“ ухвати и мало и велико, и богато и сиромашно.

Уредништво „Српског Коло“.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—24.